

Selo zadnjih časov je OWI objavil podatke o naših izgubah v Pearl Harborju, kjer se je pričel ameriški vstop v sedanjvo vojno. Veliko ameriških bojnih ladij, ki so jih Japonci v svojem bliskovitem napadu poškodovali in povravnili in spet v akciji. Nekateri pa so bile tolito razbiti, da jih razdirajo in pocičajo jeklarnam za staro železo. Ena teh je na gornji sliki, bojna ladja Oklahoma.

Dve politiki v Rimu—obe v prid edino Italiji

MUSSOLINI PRAVI, DA SE JE F. D. R.
S SVOJO MIROVNOM PONUDBO PRENAGLIL.
PAPEŽ IZJAVLJA, DA DELUJE SKOZI
VES ČAS VOJNE EDINO ZA MIR

Ofenzivna podvetja Zed. ker se zanaša, da jo bo v skrajnem stiski otel iz takega ponižanja in poraza Vatikan. Ne smemo pozabiti, da ima Italija vedno dve vladi, sedaj celo tri, a ne ena izmed njih ni socialna in demokratična.

Po nastopu Mussolinija je postal z njim vred eno, hočeš nočeš—tudi savojska dinastija. S papežem pa je sklenil pogodbo, ki je končala dolgorajno farso-jetnika v "večnem Rimu". Mussolini mu je dal Vatikan in nekaj akrov zemlje okrog njega za samostojno državo, in mu plačal za druge kraje Italije, ki so bili nekoč pod papeževim oblastjo, visoko odškodnino. Ob enem je sklenil konkordat, ki daje cerkvki v Italiji več veljav kot jo ima v katerikoli drugi veliki državi.

Mussolini je s tem misil spreminiti svoj posvetni režim, dinastijo in cerkev v eno telo, kar se mu je posrečilo, dokler je pač šlo. A čim je Mussolinija preraštel Hitler, in ko se mu je ponesečil njegov načrt v napadu na Francijo, je Vatikan začel kazati tendence samostojne politike, kar pa se cerkev v Italiji tiče, se je držala sporazuma z dučjem in se ga še.

Tudi savojska dinastija ob vsaki priliki izjavlja, da deluje popolnoma v soglasju z Mussolinijem, a na drugi strani pa skuša ustvarjati vtič, da je z njim samo zaradi pritiska, (Nadaljevanje na 4. strani.)

Dvojna mera—ena za one, ki delajo, druga za take, ki goljufajo na račun vojne

Glavna tarča škozi zadnjih nekaj tednov so bili premogarji, kot da so oni sužnji predsednika svoje unije, da ubogljivo sledi njegovim ukazom in da s tem ovirajo naše napore za zmago v vojni.

Ker so od 1. pa do 5. junija stavkali, jih je vladni upravitelj premogovnikov Harold Ickes celo kaznoval z globo po povprečno \$5 vsakega premogarja. To je bil v deželi, ki trdi, da se bori za socialno zaščito, izreden slučaj. Pa tudi zato, ker Ickes ni reakcionar, nego da napada zo "komunistom" in "socialista", kar pa na podlagi te svoje odločbe ni eno ne drugo. Kazen je sicer vsled protestov umaknil, delavstvo pa je izprevidelo, kaj ga čaka, kadar o demokraciji ali o čemur že odloča kapitalistični razred.

V istih dneh se je končala obravnavna proti močnemu Anaconda kompaniji, oziroma eni izmed njenih podružnic, ki je goljufala vladu pri vojnih naročilih za milijone dolarjev v kakih štirih svojih tovarnah in z materialom, ki je bilo varljivo potrjeno za dobro ter ogrožalo vsled svojih pomankljivosti življenga sovjetskih in ameriških vojakov.

Namig o goljufiji te sila "patriotične" kompanije je prišel najprvo iz Sovjetske unije. Tu so to lumperji zakrivali. Nekaj je bilo narobe z dratom, ki ga je pošiljala tja v razne vojne svrhe. Ruske vojake je to v bojevanju tako oviralo. Ker je v kongresu vzliz njeni reakcionarnosti še nekaj ljudi, ki verujejo v poštenost, so zadevo spravili na dan, enako nekateri uradniki zvezne vlade, vršila se je obravnavna in posledica je, da je bilo par nameščencev kaznovanih, eden na globo \$10,000 in dve leti zapora, drugi pa s par sto dolarji globe.

Dobiček ostane in vladu je kompaniji plačala polno vsoto. Torej znaša kazen le kakih \$15,000 dolarjev za milijone goljufije.

Premogarji pa so bili kaznovani z dva in pol milijona dolarja kazni vsled svoje zadnje stavke, ki je sicer ne bodo plačali, ker se je merodajni vladni oddelek umaknil s svojo zahtevo. Ce so delavci pametni, naj pozijo, kaj se godi okrog njih. Drugačče bodo kmalu ob vse pravice.

Mussolini je "močan" le v vojni zoper neoboroženo prebivalstvo

Tri leta je Italija v vojni in naj bo pod vladom Rima. Omenjeno poročilo JIC se glasi:

"Nov val terorja je začel razsajati na Primorskem. Odpeljali so v internacijo vse možne biti po preslabu, da bi možni duci dajejo divizjam in vrh tega pa se njegovim zaveznikom med Slovencem in četniki.

JIC poroča dne 8. junija, da

je Italijanska soldatska lotila znova tudi Slovencev na Primorskem. Zeli jih uničiti predno postane Italija spet "demokratična". Tako ji bo to ozemlje priznano za "italijansko" in to je sedaj glavni cilj italijanske propagande. Srbija naj postane "velika Srbija".

vse ostalo ozemlje (Hrvatska,

"provinca Lubiana, Primorsko,

Dalmacija in Crna gora) pa

naj bo pod vladom Rima.

Omenjeno poročilo JIC se glasi:

"Nov val terorja je začel razsajati na Primorskem. Odpeljali so v internacijo vse možne biti po preslabu, da bi možni duci dajejo divizjam in vrh tega pa se njegovim zaveznikom med Slovencem in četniki.

JIC poroča dne 8. junija, da

je Italijanska soldatska lotila znova tudi Slovencev na Primorskem. Zeli jih uničiti predno postane Italija spet "demokratična". Tako ji bo to

ozemlje priznano za "italijansko" in to je sedaj glavni cilj

italijanske propagande. Srbija naj postane "velika Srbija".

vse ostalo ozemlje (Hrvatska,

"provinca Lubiana, Primorsko,

Dalmacija in Crna gora) pa

naj bo pod vladom Rima.

Omenjeno poročilo JIC se glasi:

"Nov val terorja je začel razsajati na Primorskem. Odpeljali so v internacijo vse možne biti po preslabu, da bi možni duci dajejo divizjam in vrh tega pa se njegovim zaveznikom med Slovencem in četniki.

JIC poroča dne 8. junija, da

je Italijanska soldatska lotila znova tudi Slovencev na Primorskem. Zeli jih uničiti predno postane Italija spet "demokratična". Tako ji bo to

ozemlje priznano za "italijansko" in to je sedaj glavni cilj

italijanske propagande. Srbija naj postane "velika Srbija".

vse ostalo ozemlje (Hrvatska,

"provinca Lubiana, Primorsko,

Dalmacija in Crna gora) pa

Socializirajmo prirodna bogastva čim prej!

V sedanjem konfliktu med delavci, ki kopijo premag in cnimi, ki jih imenujemo za "operatorje", dasi ne delajo, je postal znova več kot očitno, kako nesmiselno je prepustiti prirodne vire privavnim lastnikom.

Mar ne bi bilo pravice, če bi bili posest vsega ljudstva?

Dne 10. junija se je zgrajal v zvezni zbornici senator William Langer, če, da ponovno ženjukemo prirodne zaslade privavnim lastnikom, kakov se je dogodilo pod predsednikom Hardingom. Gre se za olje—to je,

ve spada zraven... Mogočna Standard Oil ima v Washingtonu svojo po dolar na letu večake, ki "delajo" za vladu, in omenjeni senator trdi, da delajo zase in za svoje multimilijonske delničarje.

Vsič temu, da se gnaji s kritiziranjem Rooseveltove administracije, mu je vendar prisnati, da je v bistvu v pravem.

Kar velja za oljno polje, velja za premagovne skладe, za železo, baker itd.

Cemu naj bodo last nekoga, ko niti ne ve, kje so? Bogataški paraziti ob teh spolov žanjenjo, a delavci pa naj plačujejo kazni, kot na primer premo-

garji, katerim je Ickes dejal, da jih bo stala stavka, ki so jo pcdvzeli 1. junija, pet dolarjev vsakega.

Ce to ni razredna družba, kaj pa sploh je razredna družba?

Ako to ni kapitalizem, kaj pa sploh je kapitalizem?

Nej bi vendar vlad skrbela za ljudstvo, namesto za privavnega lastnika, pa se bi kaj lahko izobilila Lewisa, "komunizma", Diesa in vsega drugega. Ce pa bo le poudarjal, da ji je za "ameriški način življenja", potem kaj pada moramo ostati v stari modi. Ce jo kaznimo, lahko demokracijo mi teperi.

še tako poudarjamo, pa bo vzliz temu prav malo. Breme, samo breme bo na ljudeh, ki delajo, a tisti, ki lastujejo bogastva, pa bodo v raju, kakor so bili doslej.

Ni prav, da vlad ne drži svojih obljub, ko je obstala, da ne bo dopustila izžemanja v tej vojni. Se celo tako konservativci, kot so Wm. Green, Philip Murray, Matthew Woll itd., trdijo, da imajo dobičkarji prost pot in da zvezna vladam meži. Mi se ne čudimo, a marsikdo se. Vemo le, da so v vladni zastopanji posedujejo slo-

ji in samo zato je tako, da smo mi teperi.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LET—VOL. XXXVIII.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četr leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v način uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega teden.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Kdo bo izkorisčal prirodna bogastva Jugoslavije?

Na živilski konferenci združenih narodov v Hot Springsu, Va., je član jugoslovanske delegacije George Radin časnikarjem v intervjuju pojasnjeval, da je zlo za male dežele, ker jih velike izkorisčajo. Ko so sili vanj, da naj bo bolj določen, je navedel jugoslovanske rude in les. Na primer svinec in baker. Največji bakreni rudnik v Evropi je v Jugoslaviji. Tudi drugih prirodnih virov ima mnogo, a koristi od njih so imeli tuji.

Kateri? Radin je okleval, a ker so reporterji le sili vanj, je v zadregi priznal, da sta bila glavna izkorisčevalca prirodnih bogastev Jugoslavije do te vojne francoski in angleški kralj. Ruda je bila izvažana v Francijo in tam spremenjana v izdelke. Dobiček od nje so želi francoski in angleški bankirji. Jugoslovanski les pa je izvažala Italija in ga spremnjava v svojih tovarnah v lesne izdelke ter jih prodajala potem na domem v tujem trgu.

Delavci v jugoslovanskih rudnikih so bili zelo slabo plačani. Boljše službe v njih in v rudniških uradih so imeli tuji.

Radin bi lahko še pojasnil, da je Jugoslavija izvažala tudi skoraj vso volno v surovi obliki, večinoma na Češko, od tam pa je kupovala nazaj volmeno blago. Tako je bila na izgubi pri svojem lastnem blagu, ker je morala doplačevati, da ga je dobila nazaj za potrebe svojega prebivalstva. Pozneje je razvila nekaj svoje tekstilne industrije, a v glavnem je bila Jugoslavija agrikulturna dežela, in se to zelo primitivna.

Sedaj so vsi rudniki v Jugoslaviji nemška posest. A kaj po zmagi zaveznikov? Ali bodo jugoslovanski rudniki spet izkorisčani v prid tujega kapitala in za dobicek tujih dežel? Radin smatra, da će hočejo pomagati malim deželam, kakor je Jugoslavija, naj razvijejo v njih industrijo, da bo domača ruda doma spremenjena v kovine. Skliceval se je na Rooseveltovo izjavo v Monterreyju, kjer je Mehika obljubil, da se časi, ko so bila bogastva ene dežele izkorisčana v prid ljudstvu, kake druge dežele, več ne povrnejo.

Mislil je na bogate mehiške oljne vrelce, ki so donašali angleškim in ameriškim kapitalistom milijone dolarjev dobica, delavci v Mehiki pa živeli v pomanjkanju. Sele pred par leti se je Mehika držnila, da se je temu izkorisčanju uprla in proglašila oljne vrelce za državno svojino. To si je upala samo zato, ker se je zanašala, da predsednik Zed. držav ne bo poslal armade vanjo, kakor se je to dogajalo prejne čase, če so "ameriški interesi" prišli v nevarnost.

Radin je poudaril, da ako Rooseveltovo zagotovilo kaj pomeni, naj velja za vse dežele. On pač dobro ve, da kakor so bili rudniki v Jugoslaviji izkorisčani v prid tujih dežel in tujega kapitala, tako so izkorisčana v prid tujev prirodna bogastva v latinški Ameriki, v Indiji, na Kitajskem itd.

Fašistična propaganda v Južni Ameriki ima med sabo zato tolkano zaslombo, ker ji dokazuje, da jo izkorisča "jenkijski" in pa angleški imperializem.

Mehika se ga je osvobodila v kolikor se ga je, kajti svoje olje mora nekomu prodajati, svetovni oljni trg pa kontrolirajo isti kapitalistični krogi, katerim je vzel oljne vrelce v Mehiki. Cene ji om narekujejo in nekaj časa so jo celo bojkotirali toliko, da je prišla v veliko krizo. V kolikor niso uspeli s pritiski od zunaj, skušajo doseči svoj namen z vrtanjem odznotraj, da pridobije mehiške konservativce v podpiranje svojih sebičnih namenov.

Pod kapitalizmom ne more biti drugače. Visoko razvite industrialne dežele bodo izkorisčale zaostale dežele in se debele in njih.

To se temeljito spremeni šele kadar postanejo bogastva ljudska posest in se dežele zedinijo za vzajemnost. Na kratko, spremembu na bolje pride za vse šele s socializmom.

Železničarji za politično akcijo

Bratovščine železničarjev in druge njihne unije so se odločile poseči v prihodnjem volilnem kampanjo še z veliko večjo vremeno kot pa v prejšnje volilne boje.

Sedanji kongres je po njihovem mnenju zato tako reakcionaren, ker se velik del delavstva ni poslužil volilne pravice, pa je bilo nazadnjakom z laha zmagati. Tednik Labor, ki ga izdajajo unije železničarjev, pravi, da je namen posebnega unijskoga odbora uvesti kampanjo, s katero se bo pripravilo vse člane, da se registrirajo in da se registrirajo tudi njihove žene, odraščeni sinovi in hčere ter njihovi znanci. Ta armada volilcev v področju železničarskih organizacij bi štele pet milijonov moških in žensk, pravi Labor, in bo v marsikakem kongresnem okraju odločilna.

JOSKO OVEN:

RAZGOVORI

"Revolucija" v Argentini

Revolucija v Argentini, o kateri so v začetku poročali, da je naklonjena nam, postaja čedjalje bolj razumljiva. Reakcionarna vojska junta, ki je prevzela vladu, situacije nijevilo spremnila. Ena njenih prvih dejanje po razpustu parlamenta je bilo suspendiranje komunističnega glasila "La Hora" in ukaz za razpustitev komunistične stranke. Vodja puča general Arturo Rawson je po par dneh svojega predsedovanja prepustil svoje mesto generalu Ramirezu, ki je bil odgovoren član tudi prejšnje Castillove vlade. V novem kabinetu so sami generali in en civilist. Po mišljenu so isto kot član prejšnje vlade — faktisti!

Nova vlada se je izjavila za panamerikanizem in neutralnost, kar pove vse in ničesar.

Dočim je bilo komunistično glasilo konfiscirano pa smo fašistični listi svobodno pisati. Ameriški žurnalist Allen Haden poroča, da je imel fašistični list "Cabildo" glede nove vlade sledičo izjavo:

"Cabildo" is so absolutely identified with the military pronouncement that in the realm of ideas we are one and the same thing. Having started from the same principles, we had necessarily to arrive together to the same conclusion."

Glavni vzrok padca prejemanje vlade niso bile kakje ideje, kajti v večini isti ljudje so tudi v novi vladi, ampak izolacija Argentine vsled njene vnanje politike ter njene neutralnosti. Ta njena neutralnost nudi ves čas te vojne osišču izborni priliko za špionazo v Južni in v Severni Ameriki.

Drugi vzrok je, da dočim ima njena tekmovalka Brazilija vso priložnost in ugodnost kupovati v Zed. državah orodje in kar že potrebuje, je pa moral oditi argentinski nakupovalec iz Washingtona nedavno praznih rok.

S spremembami vlade v Argentini, ki politično ne pomeni nobene spremembe — saj ljudstvo pri nji ni imelo nobene besede in je nima sedaj — mislijo vladajoči argentinski krogi dobiti v Washingtonu priznanje in naklonjenost. Tako se nadajo dobiti koncesije z obvezanimi strankami in se z nadaljevanjem političnih spletov ohraniti v vladi. V koliko jim bo to uspelo in kakšne bodo še izpremembe bo pokazala bodočnost.

Z večkrat sem omenjal, da so razen malih izjem vse južnoameriške vlade reakcionarne in politično in ekonomsko. Vse, kar so si ondotno ljudstva pridobila z osvoboditvijo izpod španskega jarma, so potem domači kreolci in potomci španskih naseljencev, ki lastujejo s cerkvijo vred skoro vse zemljo, uničili. Razmere tudi sedaj niso kaj prida boljše. Argentina je nekaka izjema, ker je v nji industrija precej razvita in njen prebivalstvo tvori večino potomci prilejencev iz Evrope, to je, belopoltino ljudstvo, a v drugih deželah Južne Amerike, ki imajo pretežno indijansko prebivalstvo, pa so ekonomski razmere zelo slabe.

V Mehiki, ki geografsko ne spada v Južno Ameriko, pač pa po prebivalstvu, so razmere dokaj boljše. Ali tudi mehiško ljudstvo je v nevarnosti, da izgubi, kar si je priborilo v potokih krvi.

Nedavno sem čital v črkarskem dnevniku Times poročilo Silvije in Lovrenca Martina. Pravita, da je vsled slabih kontrole draginj v Mehiki tako narasla, da pomeni za navadne delavce, katerim je običajna hrana "tortillas" trikrat na dan, ter zraven še nekoliko fižola, ne le bedo temveč jim omogoča obstanek.

Denarja iz Zed. držav in domačega je tam v obilici, ktor ga ima, vrh tega so dobili kontrolo nad živilskim trgom špekulantov in oderuhom v toliko, da je moral poseči vmes predsednik Camacho. On se nagiba bolj in bolj na desno, a v zlaci temu je uvidel, da mora kaj ukreniti, če ne, se lahko prijeti, da postane stvar zelo re-

sna. Letošnjega prvega maja so delavci v svojih manifestacijah nosili napise "Doli s špekulantom, ki vadijo z laktoto, doli s trgovci smrti!"

Mehiko potrebuje in bo potrebovala na vodstvu človeka, kakšen je bivši predsednik, Indijanec Lazar Cardenas. On razume svoje ljudstvo in njegove potrebe.

Vojna

Večina ljudi, s katerimi govorim, misli, da bo vojne kmalu končne. Predaja nemških in italijanskih armad v Tunizijski Američani, Angležem in Francuzom jih je napolnila z upi, da se konflikt bliža koncu. To je zelo prijetna misel, a kdor je sledil borbi za zavzetje malega otoka Attu blizu Alaski, ve, da je konec vojne še zelo oddaljen.

Če si predstavimo, da ima Nemčija še vedno 225 divizij na vzhodnem bojišču, več kot sto divizij na ostalem kontinentu in v rezervi in ob enem več kot 250 milijonov sužnjev, ki garajo na kmetijah in v municipalni industriji, dočim nismo mi zavzeli še nobene točke na evropskem kontinentu, je lahko razumeti, da bo boj krvav, in da se je treba pripraviti na.

Oči razglabljajujo o vsem tem mi je prišel pred oči ruski film "Čapajev". Proti koncu slike leže čapajevi gerilci v nekem napol podzemnem skedenju. Zatope so v razgovoru kako bo nastane mir. Obrazzi se jim spremene in želja po bodočnosti in miru prevzame vse. Pomenjujejo se o delu, o polju, kako bodo sejali in obnovili vse kar je porušeno, da bo Rusija kakor nova. In spali bodo v miru pod domačo streho. Pomemek jih omotično razigrava, kot opojna pesem. Trudni, lačni, razigrani vojaki postanejo osveženi ljudje. Nekje iz kota se začne tiha, pritajajo pesem. Pridruži se ji še en glas, dva in potem več in več. Vsa celota začne v triumfu bodočnosti.

Tudi mi čakamo, nanjo, da ko nastane spet mir, organiziramo naše delo.

Ruski relif

Moj stari prijatelj Joseph Dunn v Clevelandu je postal za ruski relif pet dolarjev, ki jih je prispeval John Kntz. Obama je skrenila hvala. Poleg prijateljskega pisma mi s. Dunn spremna, da bo še nabiral za ruski relif, ker veruje, da s pomočjo ruskemu ljudstvu pomagamo našemu narodu v domovini.

Družih prispevkov ni bilo.

Kampanja za Proletarca

V kratkem pričemo z veliko kampanjo, katere cilj je dobiti Proletarček tisoč novih načinov. Sodruži, saj menda vse vemo, da je Proletarček v današnjih dneh potreben kot nikdar prej toliko. List, ki je vreden življenja, bo živel, od nas pa je odvisno, da storimo zanj svojo dolžnost. Več o tem v prihodnjih številkah.

Tole mi ne gre v glavo?

Kako to, da zveza slovenskih župnij hoče pomagati Slovenscem v provinci Lubiana "tako" le z lirami, ki vendar ve, da bi kaj izdala le pomoč v blagu? Tega tam manjka, ne pa lir!

Sporazum med zavezniki o teritorialnih vprašanjih potreben sedaj, ne šele ko bo konec vojne

in Roosevelt o teh in drugih teritorialnih vprašanjih na njunih sestankih že veliko menila, ni pa znano, če sta se o vsem tudi zedinila.

Italijanski listi v Ameriki uradijo angleško in ameriško vidi, da povesta italijanski in drugi javnosti, kaj nameravata z Italijo.

Eso je gotovo. Ce bodo kolonije ostale zgolj plen izkorisčanja kakor so bile doslej, tedaj ostane po svetu v bistvu tako kot je bilo. Bogataši, ki imajo v njih svoje investicije in ogromen "real estate", delujejo, da se jim bogastva prihajajo nazaj in upajo, da bodo uspeli. Ako bodo odiščevala prizadeta ljudstva, se jim sen ne bo uresničil.

IZ KANSASA

Cetudi smo pri nas nekako "Bogu za hrbtom", vendar hočemo tudi mi Kansansčani koprakati z duhom časa naprej.

In tako je to pomlad tudi kansanska legislatura sprejela "moderno" postavo za kontroliiranje delavskih unij. Seveda so vse stvar osladili in oleplšali, češ, da se gre za "iztrebitev raketirstva" iz unije.

Ampak delavske unije si ne misljijo pustiti kar tako na lep in pohlevem način natakniti našobčnik. Uložili so to zožbo na federalnem sodišču v Kansas Cityju, češ, da je postava neustavna. V ospredju bo stvar stavninska unija v Kansas City in kansanska premogarska unija UMWA.

Državne oblasti se pa na vse kriplje upirajo boju na federalnem sodišču, češ, da bi se moralno to vprašanje najprvo rešiti na državnih sodiščih. Odlok, če to spada pred federalno sodišče, pride v kratkem.

Takozvani poznavalci diplomatskih trenj pravijo, da močni zaveznški krogi z oporo Vatikanu delujejo za ustanovitev katoliške države v centralni Evropi, kar bi pomenilo obnovitev nekakšne Avstro-Ogrske.

Eni menijo, da sta Roosevelt in Churchill pripravljena graditi v bližini vojno industrijo, smo pričakovali, da bo to saj začaščeno rešilo vprašanje brezpostnosti med tukajšnjimi ruderji in da bodo tako spet "enkrat prišli na svoje". Začel, da temu tako. Kot sem že poročal, je 1. aprila za stalno prenehatal z objatom največjim rov in tako je izgubilo delo se nekaj sto delavcev.

Ker mi mogoče dobiti zaposlitev v bližini, odhajajo v mestna, kjer menda zdaj uporabljajo tudi postarane, nežučne delavce; drugi pa gredo na zapad, v rove, največ v Wyoming in Utah.

In tako se zdaj še bolj praznije to nekaj delavstva v splošnem, če bi bilo v zboru saj dober ducat poslanec iz delavskih vrst. Ne samo to, ampak morali bi biti socialističnega prepršanja, da bi mogli zoper reči vsečinkovito nastopati. Ker unije spoznavajo svojo zmoto v politiki, bo najboljše, če jo priznajo popolnoma. Ako to store, bo logična posledica ustanovitev delavske stranke s socialističnim programom.

Tudi druge unije se pripravljajo, da posežejo v prihodnjem volilnem kampanjo bol

POVESTNI DEL

NA OBISKU PRI MOGOČNIH ROBOTIH

(Iz Vukove zapisnice.)

(Nadaljevanje in konec.)

"Evo, slišiš," je pokazal so-drug France, "kako je zatre-skalo? Kakor bi prasknila strela iz oblakov?" Nekaj isker žindre je odskočilo v žrelo, le poglej, požira palico, a na drugi strani se vije že tanjši, a za-to daljši kos." Dva delavca ga primeta z dolgimi kleščami, kakor dva čarovnika, in vtaketa tisto dočko palico v drago, še temnejše žrelo v barijeri — valjarni. Zelezna palica se še bolj zvija, na drugi strani se pokaže še bolj tanka, in se zvi-ja že kakor prava kača vedno v večjih kolobarjih, da je dr-sališče v dvorani že skoraj pre-majhno. Žrelo golta to dolgo kačo, to ribo-jeguljo, vso žare-čognjeno in jo izbljuva na drugi strani še daljšo, se bolj vijugasto, 6 mm v premeru, ki se navija okrog vrteče navjal-nice, kakor se navija predici napredena nit na navjalnicu-tuljavo. Sedaj je tista zelezna palica, takozvani 'ingoti', po-stala žica.

In v tem rdečo-ognjenem zublju, v njegovi senki stoje delavci-kovinarji kakor črni čarovniki z dolgimi kleščami, podobnimi čarovnim palicam, ter zgrabijo sedaj tu sedaj tam tisto ognjeno, žarečo vrv-kačo ter jo spremno naravnajo — vi-kajo v žrelo-valjar, ki tisto kačo-vrv še bolj stisne in še tanj-šo naredi.

Nenavadno očarljiv je po-gled na to iztegovovanje žice iz debelih, štiroglatih zeleznih palic-zaglov. Ali po osem ur-vask dan tako loviti te ognjene, smukajoče in polzeče potuhnjene kače, paziti, da ne po-begnijo kam, ali da se ne za-pletejo med noge, ki bi takoj zoglenele, ni zabava. To za-hetva moči, samozatajevanja. To je borka za vsakdanji kruh, za ohranitev samega sebe in svojega jaza. Zemlja-ruda, po-korivši se volji in vsemogočno-sti človeka, je vedno zopet pri-pravljena, čeprav oblikovan v drugačen element, da, če le more, ugrizne svojega gospo-darja-človeka.

"Da ni v tem tudi molčeči nauk človeku-delavcu?" sem pomislil? Saj vsi ti čarovniki, delavci-kovinarji, ki spremi-

"Kako pa se dela tisto z ba-kreno galico," sem vprašal.

Ready for the rag bag!

...Oh no not us'

Sedaj smo bili okrog dolgo in da smo dali dobo poslužite, a smo se dašči od izpanso-sti. Semo se vedno in dobrim stanju in iz-sledimo že amercos celino.

Tajnost? Nobene. Ako želite zvesti kako dočasi boljši uspeh s pranjem in kako iščisti na perlu, vam bomo drage voj-ve na razpolago, da vam pošljemo.

Ko ste namocili perlo,

Daleko bolje zamazati

perlo najprej v kad-

ri. Ne denite pravčev pe-

riča, kotri brez kaj

minete za pranje. Ako se ga

dere deli, se blato spet

prime perlo.

Vzmetite perlo prej iz

pralnike, ko odčrto-

perišo od slikega. Da

je preklastište, držite

konce delka v košar-

tope vode za par mi-

nut. Ako bo voda po-

barvila, to znači, da

čebula vsebuje slabo-

barvilo.

Pri ovjanju razberiši-

te perlo, da bo enako-

merno, na vsejih

Slednji naj ne bodo

preveč teži. Za veli-

ke stvari kot so blan-

keti, naj se stisnjemo-

in na njih. Če je ne-

močno deliti, to av-

tomatično.

Elektro se rabi na vojne potrebe — ne

tratite jo!

PUBLIC SERVICE COMPANY
OF NORTHERN ILLINOIS

"Ta zelezna žica izvaljana v dimenziji, kater je določena, se kopije v raztopini bakrene galice, mi pravimo, da se 'pajca'. Bakreno galico poznate," me je vprašal.

"Poznam," sem rekel si. "Ra-bijo jo vinogradniki, ko skropijo gorice zoper peronospero, bakterije, ki žro listje."

"Da, tista," je rekel inženjer. "Ko se žica tako 'pajca' in pripravlja, pobakri in kakor vidite, je kakor baker."

Potpupal sem žico in res, bila je pobakrena.

"Kako pa nastanejo temno-plave in bele," sem vprašal in ogledoval svitek beloblesičnih žic, kakor da so iz platine.

"Ko je žica izvaljana v dimenziji, ki jo hočemo, se zloži v posebne kotle. Le pogle-te!"

Stopila sva v drugo dvorano. Visoko, s svetlimi okni ali prazno. Samo kotli so bili tam, ki so bili vzbobljeni v tla; cela vrsta jih je bila in strašna vročina je puhtela iz njih.

"Kurimo z električno," je rekel inženjer. "Temperaturo regu-liramo po merilnih napra-vah tam ob steni."

Dal je odpreti pokrov enega kotla.

"Poglejte!"

Vkljud neizmerni vročini sem pogledal. To, kar sem viden, je bilo nekaj zares kras-nega. Iz nikelkroma je bil ve-vec, trije, kakor iz cisteža zla-ta. Ti krasno pleteni venci so žareli v zlatordečem žaru o-krog kotlove stene.

"Po teh vencih se preliva električen tok. Ti razbelijo žico. Tako razbeljena žica se potem začne hladiti. Zrak iz tako zaprtega kotla se izsesava ter se tako hladiti razbeljena žica. Ce prekinemo zračno hlajenje pri 400 stopinjam Celzija ostane žica temnomodra. Ce pa ta-ko izsesavamo zrak, da se žica ohladi na nič stopinj, ostane žica bela. In s tem žarenjem in hlajenjem je žica dobila svojo mehkočobo, da se lahko poljubno zvija in uravnava.

Gledal sem in sem pomisli: "Iz navadne rude-zemlje, spremenjene v sončeno zlato, tekoče, zlito v palice, raztegnjeno v žice, razgrete in ohla-jene, si, o zemlja-ruda, tako prepojena kemično in fizično z znojem svojega stvarnika, premešana z njegovim trpljenjem, postala blago in stopila na tig. In tisti, ki te bo želel, bo z njimi to in ono reč ter jo tako z žico pritrdi. Z železom veže, kakor bi vezal z nitjo iz konoplje pleteno, ali pa z bo-dečo čuva prisvojeno lastnino.

"Kako pa se dela tisto z ba-kreno galico," sem vprašal.

In plačal bo in šel in ne bo posmisli niti trenotek, koliko človeškega znoja je bilo pome-šanega v tisto blago in da je kupil tudi ta znoj.

Nepopisno je bilo v meni spoštovanje, s katerim sem stisnil roko človeku-bogu, ope-čenemu, oznenjemu in silne-mu kakor jeklo.

V mrzii vajarni železnih plošč za vsakovrstne potrebe sem se počutil, kakor da sem v usnjarni, kjer se izdelujejo podpiasti in jermenii različnih širokosti in oblik. Težki stroji so stali v vrstah, valji se suklalni polagom in stiskali trakasto železo, škrtili in na drugi strani izpuščali stisnjene in tanjše trakove in različni širini. Zraven pa so stali kovinarji delavci, dirigirali, kakor da ukazujejo, kako mora stroj-robot prijeti, kako stisniti. Ce ni točno ubogal, jeobil s kladi-vom po tem ali onem delu, s ključem so ga uklenili tu ali tam krepkeje, da je tako ustro-hovan vršil pokorno delo, ki mu je bilo ukazano. Kolos je tak stroj-robot, iz mnogih členov-udov sestavljen. Precizno, točno po paragrafih, ki so mu predpisani kot ustava, vrši svojo dolžnost, živi svoje življe-nje. Strašno moč, ki mu je je vdihnil človek-bog, uporablja po predpisu, pokoren se ne iz-pozabljiva in ne punta, dobro vede, da bi s tem zdrobil sa-mega sebe. Je kakor železen filozof, mrko in molče ozna-juje pokorščino. Ce ga človek-bog spoštuje, mu izkaže hvaležnost z neumornim de-lom. Z ledeno odločnostjo pa

Sodrug Andrej je spravil svojo kamero. V nji je ujem in shranil odломke vsega ustvarjanja v državi robotov, bitij od človeka ustvarjenih; od človeka negovanih in v nepravilni uporabi človeku konkurenčnih, življenje mu zagrenjajočih... Sodrug France pa je rekel, kakor bi si oddahlil:

"Sedaj si videl? Tudi delavce, po veliki večini, borče za svobodo človeka, člane SMRJ."

Pokimal sem z glavo. Besede ne sem mogel spregovoriti, tako sem bil prevzet od vsega,

"Nepremagljiva" nacijska generala Cramer in pa von Briot, ki sta bila vjetra v severni Afriki, sta zdaj nekje v Angliji. Z njima vred je bilo vjetih mnogo drugih nemških poveljnikov. Precej jih je v ameriških ujetništva.

da vedeti, da je neizprosen maščevalcev, če se njegovo bistro ne ceni in zanemarja.

"To je del vsega ogromnega ustvarjanja človeka, vladanja sveta in narave. Znoja in krvi, zatajevanja in trpljenja, žrtvovanja in zločinov so polni arhivih teh držav strojev-robotov in človek v svojem poslanstvu je enak bogovom vseh veroz-povedan. Zato pozdravljeni vsi, ki ste sodruži in vsi ki trpite in ustvarjate!"

Stopal sem iz dvorane v dvo-rano. V mehanični delavnici sem stopal po ogromnih deblih železa. Zdelo se mi je, kakor da stopam po gozdu, kjer je posekanih in razčaganih nešte-to dreves. Mogični kran pod stropom se je izprehajal sem in tja kakor za kratki čas, pri-jel sedaj tu sedaj tam z moč-nimi verigami to železno deblo, tam oni valj, dvignil in ga kakor pestunja otroka, prene-seval na drugo mesto, kjer so ga ustvaritelji začeli obdelavati, strugati in klesati. Stroji so vrtili debla in ostri noži iz naj-bojšega jekla so, kakor zob miske, strugli, zajedali in oblikovali, kakor je predpisal človek-bog. Tam zopet se mo-gocene škarje rezale železo, kakor pisar v pisarni polo papirja, da ga pripravi za zvezek. Zopet tam so velikansko kolo, takozvani "zamahač" montirali, skobelni stroji pa so skobljali železno kožo, da je ostala majša in tanjša, vrtalci pa vr-tali v železo luknje, kačor mi-zar v les ali rudoškalnik v zemljo. V cevni pa so stroji krčevito, klijubovalno požiral deblo pločevino, jo ob straneh zvijali, krožili vedno bolj, jo predajali iz stroja v stroj in kakor v tovarni cigaret cigaret-papir, zvijali v cevi. Zadnji stroj je še odstrugal in po-gidal zlata robova in spustil tako gotovo cev na ležišče, da si izmučena odpoji. Zopet tam je tista žareča sikajoča mešanica rezala jeklene plo-šče in železo, ostro in hitro, kakor mati kruh svojim otrokom.

* * *

Stopal sem iz dvorane v dvo-rano. V mehanični delavnici sem stopal po ogromnih deblih železa. Zdelo se mi je, kakor da stopam po gozdu, kjer je posekanih in razčaganih nešte-to dreves. Mogični kran pod stropom se je izprehajal sem in tja kakor za kratki čas, pri-jel sedaj tu sedaj tam z moč-nimi verigami to železno deblo, tam oni valj, dvignil in ga kakor pestunja otroka, prene-seval na drugo mesto, kjer so ga ustvaritelji začeli obdelavati, strugati in klesati. Stroji so vrtili debla in ostri noži iz naj-bojšega jekla so, kakor zob miske, strugli, zajedali in oblikovali, kakor je predpisal človek-bog. Tam zopet se mo-gocene škarje rezale železo, kakor pisar v pisarni polo papirja, da ga pripravi za zvezek. Zopet tam so velikansko kolo, takozvani "zamahač" montirali, skobelni stroji pa so skobljali železno kožo, da je ostala majša in tanjša, vrtalci pa vr-tali v železo luknje, kačor mi-zar v les ali rudoškalnik v zemljo. V cevni pa so stroji krčevito, klijubovalno požiral deblo pločevino, jo ob straneh zvijali, krožili vedno bolj, jo predajali iz stroja v stroj in kakor v tovarni cigaret cigaret-papir, zvijali v cevi. Zadnji stroj je še odstrugal in po-gidal zlata robova in spustil tako gotovo cev na ležišče, da si izmučena odpoji. Zopet tam je tista žareča sikajoča mešanica rezala jeklene plo-šče in železo, ostro in hitro, kakor mati kruh svojim otrokom.

* * *

Sodrug Andrej je spravil svojo kamero. V nji je ujem in shranil odломke vsega ustvarjanja v državi robotov, bitij od človeka ustvarjenih; od človeka negovanih in v nepravilni uporabi človeku konkurenčnih, življenje mu zagrenjajočih... Sodrug France pa je rekel, kakor bi si oddahlil:

"Sedaj si videl? Tudi delav-

ce, po veliki večini, borče za svobodo človeka, člane SMRJ."

Pokimal sem z glavo. Besede

ne sem mogel spregovoriti, tako sem bil prevzet od vsega,

Prebivalcem-strojem, ti človek-bog, pa marš iz moje države do trimajste ure...

In bilo je, kakor da je vse poslušno temu ukazu. Stroji so obstali in na cesti se je pojalo živiljenje.

"Srečno!" sem pozdravil v mislih.

Tam na levo je grbančilo hr-bet gorovje Možakija; obron-ki gore Mirca z rdečimi skalami so gledali dobrodošno. Mogočne Karavanske s svojim Stolom pa so bile, kakor da čuvajo nad vso okolico. In res-čno, v duši mi je bilo samo-zvestno. Kajti, človek sem.

Sirena tam nekje je divje zavirkala. Zdalo se mi je, da je v svoji jekleni odločnosti re-ka robotom in človeku:

"Kosila je čas. Mir mojim

prebivalcem-strojem, ti človek-

bog, pa marš iz moje države

do trimajste ure..."

Glavna in edina brigva v teh prerekanjih v k

KRITIČNA MNENJA, POREČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Predsednik Roosevelt je dne 11. junija Italijo znova povabil vreči Mussolinija in fašizem in se umakniti iz vojne. Zagotovil ji je, da si bo po strmoglavljenju fašizma lahko sprostno izbrala novo vlado, zavezniki bodo z Italijo pravčni in z njihovo pomočjo bo spet postala udruževanje postenih, dostojnih narodov.

Vabil in obetanj te vrste je bilo že mnogo iz Washingtona in Londona. Nekateri so ji rekle, da zadostuje, ako se iznenubi Mussoliniju in drugih protifašistov ter jih nadomesti s takimi, ki bodo naklonjeni zavezničkom. Njim ni zaodpravo fašizmu v Italiji. Glavno je, da se da slovo pronomenskemu režimu. Taka vabiла je med drugimi zelo kritiziral vnanje-politični urednik (foreign editor) čeških Daily News Carl Binder. Odobrava pa Rooseveltu, ki je Italijanom poudaril, da bo njihova država sprejeta, v družbo dostojnih dežel šele ko se iznebi fašizmu.

Vsi eni, ki delajo razliko med italijanskim ljudstvom in njegovim režimom, so hote ali pa nevedoma v smoti. Oni v svoji propagandi za izvabitev Italije iz vojne vztrajno trdijo, kot da je italijansko ljudstvo žrtve. Mussolini proti svoji volji. Delajo vtiš, kot da je ljudstvo protifašistično, le redno dala po padcu Mussolinija volilno pravico, toda s tem ne bo demokratična.

Slovenci na Primorskem vedo iz izkušenj, kakšno je to ljudstvo, ki ga sedaj zaveznički propagandisti milujejo in ga proglašajo za povsem nedolžno. Proti Slovencem v Trstu je zadnjih italijanska masa — seveda ne vsa, a vendar toliko, da je lahko pravimo masa. Bila je pijana fašističnega navdušenja zato, ker ni pojmovala ne demokracije, ne civilizacije.

Edward Beneš je napravil s svojim nedavnim obiskom v tej deželi v vseh krogih sijajen. Stvar Čehoslovake, za katero deluje, je spet veliko pridobila. Beneš je demokrat po prepričanju, veruje v socialno pravičnost in kot tak se je uveljavil v društvu narodov in kot član vlade ter predsednik čehoslovake republike. Bil je v tej vojni med prvimi državniki, ki je neomajano veval v iskrenosti politike sovjetske vlade in Stalin mu z upanje vraca z zaupanjem. Kaksna razlika med čehoslovakško zamejno vlado in jugoslovanskim! V prvi ljudje, ki so demokrati, politiki širokega obzorja in razumevanja, v dru-

gi ozkogrudni malovaski politiki, ki jim je demokracija le na jeziku, državništvo pa spanskata vas.

Beneš in Jan Masaryk se z drugimi demokratičnimi Čehi in Slovaki trudita oteti njihovo deželo iz fašistične tiranije in republiko obnoviti s še širšo demokracijo in socialno začetko, kar je bila. Člani jugoslovanske vlade in drugi njeni kamaričci pa se ukvarjajo s spletkami, s politiko velesrbstva, z intrigami med sabo, odbijajo naklonjenost Sovjetske unije in se s svojimi prerekanji zarađi kraljeve ženitve smešijo v zavezniški javnosti.

Jugoslavija gori, a v njeni vladah pa se je skoro dogodila "velika kriza" vsled vprašanja, ali naj se kralju Petru II. dovoli, da se oženi, ali pa naj poroko odloži do konca vojne.

Zmagala je slednja struja. Peter se ne bo še oženil. Tudi ta slajč je smešen in ob enem pokazuje nesmiselnost vzdrževanja tretov, ki jih označujemo z besedo "dinastija". Ako bi kralj Peter hotel postati legendarni ali pa tudi resnični junak, bi šel raje med Mihajlovičeve četnike in jim pomagal v bojih. Njegov oče se ni bil fronte, 19-letni Peter pa lenari v pompu svojega dvora v Angliji, prejema plačo, ki sega v stotisočake, in placičuje, se vse stroške njegovega spremstva iz državne blagajne samo zato, ker je član dinastije in dedič krone svojega očeta.

Premier Slobodan Jovanović je dne 8. junija obvestil svetovnožidovski kongres, da je jugoslovanska vlada v Londonu razveljavila vse protižidovské zakone. To sedaj nič ne pomeni. Pomenilo pa bi takrat, ko je bila vlada še v Beogradu in se gospodarica Jugoslavije.

Harold Ickes je s kaznijo na premogarje, po dolar za vsak dan stavke, storil eno največjih zmot, od kaj je tajnik za notranje zadeve. Premogarji bili — če se bi jim kazen po njegovem ukazu izvedla — ob okrog dva in pol milijona dolarjev. Lewis mu je dejal, da je vzel za tolikšno vsoto kruha iz ust premogarjem in njihovim družinam. S takimi odredbami se delavce odbija, ne pridobiva za politiko vlade. Ickes, ki vodi sedaj tudi obrat premogarjev, je popustil v zahtevi. A napaka je bila storjena in od nje se je umaknil le ker so premogarji rekli, da gredo rajše spet v stavko kot pa platiči globo.

Ako se Italija uda, kar se zlepja ne bo zgordilo, kaj stori Hitler? Ni treba biti strateg, ker je lahko uganiti. Jadranko obal s Trstom in Goriško bi v tem slučaju on okupiral in to fronto držal dokler bi bilo zmosljivo. Enako bi storil z brennerskim prelazom. In potem pa se umaknil do druge obrambne črte, ki mu jo ščiti naslednje gorovje. Sicer pa so v vojnah možna vsake sorte presenečenja in ni izključeno, da jih bomo čuli morda že to iesen iz Nemčije. Tudi tam je že precej močno tisto gibanje, ki je za strmoglavljenje nacija Hitlerja, ki ga naj nadomesti za zavezničke sprejemljiv nacistični režim. Ce se ruska fronta ne upogne, se bodo Nemci pozurili, da njihov omahujoči tretji rajh okupirajo ameriške čete, pa magari tudi angleške, samo da russki ne bo v nemško deželo.

Rim ima veliko starin. Med nje se lahko pristevo tudi savojsko dinastijo, ki je ena najklavernejših izmed vseh kar jih ljudstva še trpe na svojih ramah. Savojska bi torej spadala na koko farmo, kjer naj se ji bi dalo priložnost delati za živež. Ce pa ji bodo zaveznički popustljivi, in pomagali Vatikanu, da Victor Emanuel ostane v Kvirinalu, ne bodo storili Italiji in demokraciji nobene usluge.

Radička Borba v Clevelandu vprašuje Proletarca, da ker je (Proletar) za socializem, nai pove in razjasni, kako pridemo vanj. V zgodovini delavškega gibanja in socialnega razvoja sploh je bilo napisanih

V bitki za otok Attu so ameriške cete zajele velike zaloge japonskega materialja. Ena izmed njih predstavlja gornja slika. Zasezeno japonsko muncijo popisujejo ameriški mornarji.

in narisanih že nešteto načrtov, nekateri "do pike natancno", a človeštvo se noče in noče ravnat po njih. Poglejmo na primer načrt kominterne za svetovno revolucijo in take stvari, pa ni več kominterne, a njeni načrti so še kje na policih. Kakor ne v vojnah med militarizmi in imperializmi posameznih dežel, tako tudi v vojnah med razredi ne velja kak dolocen načrt, ampak se borba razvija po danih okolišinah, ki si same delajo iztroke kot že nanese, kakor hudoščinkarji. Čestokrat nočajo teči po začrtanih strugah in si kopljajo nove, navidezno brez vsakega pravega vzroka. Ako bi mogli priti v lep, civiliziran človeški držav, namreč "vlad revolucije". Prejšnji režim je zavezil posebno kar se odnosa z Zed. državami tice, novi pa bo napake skušal popraviti toliko, da Argentina vsled njih ne bo preveč trpela. Fašistične smernice pa so ostale. Od oficirskih "revolucion" tudi ni kaj drugega pričakovati.

V Tunizijski je bilo ujetih kar kih 100.000 italijanskih vojakov ali tako nekako. Tisoč izmed njih je bilo pripeljanih v jetniške tabore v Zed. državah, veliko v Indiano. Ko so ujetniki čuli, da so v Indiani, so mislili, da so v Indiji, a so kmalu dognali, kje so. Predvsem po ameriški hrani, kakršne in Italiji ne dobre niti najboljši vojaki. Zahajivo je, da se med temi jetniki v Ameriki tudi Slovenci iz Primorske, ki so bili z Italijani vred zajeti v Afriki. SANS je sklenil, da jim bo pomagal iz taborov na slovenske farme v Ameriki. Upajmo, da se mu bo namen posredil. Kajti vojaki slovenskega rodu v italijanski armadi so naši zaveznički, ne sovražniki. Veselilo jih bo, če bodo spoznali, da so nam tu kot prijatelji, katere je vrgel imperializem v italijansko armado po zavezniški, ne po njihovi kritiki.

Pri "Njivi" v Buenos Airesu imajo težave z geografijo Severne Amerike. Zadnjo revijo so nam poslali v omotu, ki ima naslov "Proletar", Lavandile Ave., Chicago, Ohio. (Ameriška posta je dostavila: "Try Illinois.") Bržkone je tisti, ki je naslov pisal, misli, da so v Slovenci v Clevelandu, O., in če je naslov slučajno Chicago, je to vsekakor ob enem tudi.

"Big Red House on R Street" v Washingtonu je šel v kongresu in v tisku v pozabljenost. Visoki ljudje, ki imajo maslo na glavi, so se ustrashili solnca. In ker imajo v kongresu močno zaslomblo, je stvar potačil, zato pa toliko bolj kričal le o premogarski stavki, proti Lewisu in o potrebi posavete, ki bo ustavila stavke. Pač demokracija ameriške sorte.

Film "Mission to Moscow" bi se lahko v Hollywoodu prav tako priredil proti Slalinovi politiki kot se je zanjo, v obeh slučajih z istimi osebami s taliča istih zgodovinskih dogodkov. Kakor v enem, bi bil tudi v drugem slučaju netočen, ker bi proti drugi verziji protestirali komunisti in prijatelji Rusije, sedaj pa taki, ki so resnični Stalinovi nasprotniki, ali pa zgojli iz predskod zoper vse, kar se dogaja pod njegovim vodstvom. Kritike so potrebne in film "Mission to Moscow" jih je že veliko slišal. Mnogo po krievem. Ljudje, ki razne Zinovjeve in njegove pajaže zagovarjajo, menda

dobivanja dohodkov kake stvari, s katero je treba od hiše do hiše, da se dobi prispevki.

Ko ljudje to delajo, se tu pa tam srečajo in pravijo, da so vti napori glas vpijajočega v puščavi.

Tudi glede priglašencev za zastopnike so kritike. Jože pravi, da je izmed 26 prijavljenih zastopnikov samo okrog 8 do 10 aktivnih. In teh osmih ali deset deluje tudi v raznih drugih akcijah.

Dne 28. maja smo v Collinwoodu ustanovili podružnico SANSA.

Težko, zelo težko je bilo dobiti kandidate v njen odbor. Tisti, ki smo drugod preobloženi, si nismo mogli naloziti še tega dela, kajti čemu si bi kupili več in več nalog, ko pa ves, da jih ne bi mogel izvršiti?

Drugi, ki bi lahko, pa se smejejo ali pa se še celo norčujejo iz vsega tega na stroških onih, ki bi radi delali, pa ne morejo vsega.

Kako bo ta podružnica uspevala, ne vem. Pri tem je se druga smola, namreč ta, da so ustanovili enako podružnico kar na hitro tudi na južni strani coolinwoodskoga mosta. Par druge, ki se jazyelo zanjo, je bilo v te akciji prav malo aktivnih. Če bodo v bodoče bolj delovala, odvisi od njih.

Popolnoma jim odobram, da so jo ustanovili in upam, da se bo potrudila storiti za to stvar veliko dobrega. Dela je veliko za vse. Nikarok pa ne bi bil prav, da bi ustanovili podružnico samo zato, da bi drugi kljubovali.

Tudi za relifno akcijo je potrebno čim bolj delovati. V starem kraju bodo potrebovali naše pomoči, predvsem hrane in oblike.

Zanimamo se tudi za farmo SNPJ in nekateri člani imajo precej dela s to stvarjo, ker nočejo, da se jo zanemari. Ustanovljena je bila nji v prid posebnih akcijah in kdor bo vprašan, da naj v nji s kakim kvodom pomaga, mu priporočam, da to storí. Dne 20. junija bo na to farmo izlet, kjer se bodo udeleženci lahko več poslušati o stvari. Ker bo letos piknikov bolj malo, je priporočati, da se ljudje saj tega udeleže v čimvečjem številu.

Citam, da prične Proletar 1. julija s kampanjo za tisoč novih naročnikov. Koristno in potrebno je, da se prične s to akcijo. Za njen uspeh ni treba drugega kot agitatorjev in pa takih prijateljev lista, ki mu bodo pridobili saj po enega ali dva naročnika.

A kmet sem omenil že prej, vidim vseposod ene in iste. Večina pa dremlje. Če je agitatorjev premalo, ne bi mogli niti z največjo mujo spraviti skupaj naročnikov kolikor je njenih cilj. Zato upam, da bo v tem slučaju odziv čim boljši. Jaz bom pomagal, in čimveč nas bo v metropoli, bližje cilju bom. Pripravil sem iti tudi v tekmo v dobivanju novih naročnikov. Ako v nji ne zmagam, bom vesel tistega, ali tistih, ki me bodo prekosili. Tuji je "zelezno" jih bom potratal. A skušal bom, da ne ostane nihče.

Niti v Prosveti se ne oglašam tako pogosto kot včasih. Vendar pa pomagamo kjerkoči moremo. Tako mora "večni popotnik" storiti tudi za domačo kulturo, nabirati prispevke v relifni sklad JPO-SS, poleg vsega tega pa je treba opraviti še razne druge društvene posle, ali pri tej in oni ustanovi, da ne nikoli ni bilo ne njih, ne njihove linije.

Niti v Prosveti se ne oglašam tako pogosto kot včasih. Vendar pa pomagamo kjerkoči moremo. Tako mora "večni popotnik" storiti tudi za domačo kulturo, nabirati prispevke v relifni sklad JPO-SS, poleg vsega tega pa je treba opraviti še razne druge društvene posle, ali pri tej in oni ustanovi, da ne nikoli ni bilo ne njih, ne njihove linije.

O vojni pa ne bom pisal, čeprav jo v naslovu omenjam. Sin Stanley, ki je v armadi, je namesto pisal kako in kaj. Sedaj je v Californiji. Drugi moj sin Edward pa bo moral bržkone odpiniti v kratkem.

Anton Jankovich.

Kupujte vojne bonde in znamke. Te vloge so varne, se obrestujejo in obenem s tem pomagate svoji deželi.

DVE POLITIKI V RIMU—OBE V PRID EDINO ITALIJU

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ne pa ker mu hoče brezpojogni slediti.

Vojna izgubljena — kdo naj bo naslednik?

Italijanska javnost je priljeno uverjena, da kar se Italije tiče, je vojna zanjo izgubljena. Vsled tega med ljudstvom, oziroma med birokracijo — ljudstvo v Italiji itak nič ne šteje

— Mussolinijeva zvezda bledi,

Vatikan zažareva in dinastija pa se v tej igri skuša ohraniti na površju z zatrjevanjem sodelovanja z Vatikanom, in pada pod Mussolinijem itak ni imela nobene besede. Sedanji kralj mu je sicer vse ukaze podpisal, zato se lahko umakne, saj je že star, a nasledi pa naj ga prestolonaslednik, o katerem je znano, da Mussolinij ne si nobenkrat čital ne go se mu pokoril le zato ker se moral.

Taka je torej vojna z Italijo na diplomatskem polju, ki se jo označuje tudi z "živčna vojna". A kar se tiče vojn z orodjem, je Italija še sila, Izgubljena je sicer v minulih dneh par malih otokov blizu Tunizije, napadajo ji Sicilijo ter tudi mesta v njih sami, a drugače se dobro drži.

Da-li bo mogla pod toliskimi pritiski kaj dolgo vzdržati, o tem si takozvani veščaki v zavezniških deželah niso edini. Eni verjamejo, da se Mussolinijevi vladni sistem lahko vsak čas razsuje, drugi pa trdijo, da se razsu je bo lahko pa se zgoditi sprememba le v tem, da dobi Italija novo fašistično vladu, ki bo obljubila naklonjenost Washingtonu in Londonu ter prekinila odnose z Berlinom. Ako se to zgodi, bo prišlo sodelovanje s krščanskim Amerikom in Anglijo, a nadaljevala bo svoj krščanski boj proti Rusiji, ce ne drugje, pa na "živčnem bojišču".

Skoda, velika škoda je, ker se zaveznički ne obračajo za sodelovanje na demokratične Italijane, namesto na Vatikan. To ocita ameriški vladni posebno profesor Gaetano Salvemini. Ampak Vatikan ima vpliv v Italiji in v inozemstvu, italijanski demokrati pa nikjer in nikoder nobene zaslombe.

AGITATORJI NA DELU

Vse naročnine, ki jih pošiljajo zastopniki in drugi agitatorji Proletarca, so statev na bazi polletnih naročnin. Namreč agitator, ki pošilje eno celoletno, je zabeležen v tem sekundarnem dnevniku polletnika.

Louis Barborich, Milwaukee, Wis. 24½

Anton Zornik, zap. Penna 22

John Krebel, Cleveland, O. 21

Chas. Pogorelc, Chicago, Ill. 20

Frank Cvetan, Tire Hill, Pa. 6

Joseph Mihelich, E. Helena, Mont. 4

</

Iz SANsovega urada

3935 W. 26th St., Chicago, Ill.

Kristanov govor po radiu v Detroitu

Ko se je svetov predsednik Etbin Kristan mudil dne 30. maja v Detroitu, kjer je nastopil na javnem shodu, ki ga je priredila podružnica štev. 1 SANS, kot glavni govornik, je imel po radiu sledeči govor:

"Kakor za druge narode tako se piše v sedanjih dneh tudi za Jugoslovane bodočnost s kravimi črkami in zavedati se moramo, da je tista bodočnost v veliki meri odvisna od njih samih."

Osišče je doseglo več svojih zločinskih uspehov s propagandnimi intrigami kakor pa s strateško genjalnostjo in vojaško hrabrostjo. Brez nasprotnosti in nesporazumov ni nobene dežele na svetu in nacistična mašina jih vse pozna in izrablja. V Jugoslaviji je najprej povzdrignil Pavelič na Hrvatskem in Nedića v Srbiji na kvizilnska mesta, potem pa je začela širiti svoje laži z namenom, da zaseje čim večje sovraštvo med posameznimi delter ustvari zmedo, iz katere bi za Jugoslovane ne bilo izhoda.

Ce smo prepricani, da mora biti osišče popolnoma poraženo, nji dovolj, da izgubi bitke na bojiščih, ampak se mora tudi uspet te propagande preprečiti. Nacijem trdi, da je Jugoslavija za vedno razbita: mi moramo dokazati, da so Slovenci, Hrvati in Srbi na delu za novo Jugoslavijo; fašizem razdvaja, mi moramo spajati; osišče seje sovraštvo, mi moramo krepliti bratstvo.

Neben del Jugoslovjanov ni sam zase dovolj močan, da bi se mogel uspešno razvijati v novi Evropi. Avtonomija je vsakemu delu potrebnata, da more neovirano razviti svojo kulturo. Toda gospodarski razvoj, brez katerega je kulturni napredok nemogoč, bo zahteval velike skupine in interesi vseh Jugoslovjanov bodo najbolje zavarovani, če vstopijo kot organizirana skupina v večje enote, ki bodo po zmagi Združenih narodov neizgubljene.

Stranke so bile pred vojno in bodo po njej. Kjer jih ni, je jasno, da ni demokracije. Toda sedaj je na kocki obstanek naroda. Vsem Jugoslovjanom brez izjem grezi popolno uničenje in zato je dolžnost vseh strank in skupin, da se združijo za rešitev in za poraz skupnega sovražnika.

Zed. države dajejo v tem ozirom vsem svobodoljubnim narodom sijajen zgled. Tukaj imamo demokrate in republikane, delavsko stranko, socialiste in še druge skupine. Vsa vztraja na svojem programu in svojih načelih, toda v boju za ohranitev tega, kar si je

valec zavezujejo, da bodo podpirali SANS gmotno in moralno, dokler se bo ravnal po sklepih, ki so bili sprejeti na clevelandskem kongresu, ter gledal na to, da bo naše gibanje, ki so ga započeli slovenski delavec v Ameriki, častno služilo svojemu namenu, stremecu za tem, da pomagamo Slovencem v starji domovini priorititi svobodo, kakršno sami uživamo v tej deželi.

Naše gibanje

V dobi od 2. do 9. junija se je prijavila ena podružnica, in sicer št. 57, L'Anse, Mich.

V naših listih je opaziti, da se je naša podružnica ustanovila tudi v Libraryju, Pa., a se doslej se ni prijavila temu uradu.

V okolici Hermineja se tudi gibljejo naši ljudje in v kratkem je pričakovati, da si ustanovijo našo podružnico tudi tamkaj. In tam v Kaliforniji se sedaj že zopet snuje nova naša podružnica.

V tednu od 2. do 9. junija so nam poslale svoje prispevke sledeče podružnice: št. 1, Detroit, Mich., \$100; št. 6, Ely, Minn., \$92.95; št. 9, Wilcock, Pa., \$7.95; št. 12, W. Aliquippa, Pa., \$18; št. 15, Springfield, Ill., \$8.10; št. 22, Midway, Pa., \$12.09; št. 31, Pueblo, Colo., \$12.40; št. 32, Cleveland, O., \$6; št. 33, Bridgeport, O., \$50; št. 44, Traunkirk, Mich., \$100; št. 57, L'Anse, Mich., \$13.

V istem tednu je poslalo dr. št. 335 SNPJ, Auburn, Ill., lep prispevek v znesku \$42 in slovenski dramski klub "Zora" iz Pueblo, Colo., pa \$5.

Ko so dne 6. junija Združena slovenska društva v New Yorku so dne 6. junija obhajala v Slovenskem narodnem domu v Brooklynu Slovenski dan ter ob tej prilici sprejela lepo in zelo značilno resolucijo, v kateri se najprej spomnijo naših slovenskih žrtv, padlih v tej vojni, in se poslano junaštu našega majhnega naroda, nato pa pravijo:

"Današnje zborovanje izreka zaupnico SANSu, oziroma izvrševalnemu odboru ter se zanaša, da bo vodil politično gibanje v prid našega naroda v domovini; ker narod sam ne more zdaj govoriti v zunanjem svetu v tem oziru, moramo govoriti zanj mi tukaj in smo si zato kot svobodni in enakovopravni državljanji Združenih držav izvolili Slovenski ameriški narodni svet, da v našem imenu zastopa naše želje z ozirom na borbo in pravice slovenskega naroda v starji domovini.

Naša želja je, da dobijo Slovenci v domovini nazaj svoje pravilne narodne meje v Primorju, na Koroškem in v Prekmurju, kjer je to že naglašeno v konгресnih resolucijah, sprejetih v Clevelandu 5. in 6. decembra lani. O vladu v bodoči Sloveniji sicer mi kot ameriški državljanji ne moremo odločati, kakšno obliko naj bodo, a iskreno pa želimo, naj bodo imeli Slovenci pravico in svobodo, kakršno zagotavlja Atlantski čarter in po kateri si bodo mogli postaviti vladu, ki bo vstreza željam najširših plasti naroda."

Nato se v resoluciji zborovanja v Ameriški bratski zvezi glede zavarovalnino vojakov

Nova doba, Glasilo Ameriške bratske zvez (prej Jugoslovanske katoliške jednotne) oznanju splošno glasovanje za ustanovitev patriotskega sklada.

Po pravilih ABZ se plačuje članom, ki padejo v vojni, toliko kot znaša njihova rezerva. Splošna želja je, da se to spremeni v polno vsto zavarovalnine. Računski izvedenci pravijo, da ji utegne to škoditi na solventnosti, če se dogodi več smrtnih slučajev kot pa predvideva, leštiva, ki temelji na povprečni umrljivosti članov. V vojni tako merilo ne drži, ker kljčejo k vojakom take, ki so najbolj zdravi in v najzgodnejši moški dobi.

Vprašanje, o katerem se bo glasovalo v družtvih ABZ do 2. avgusta, določa, ali so člani za ustanovitev posebnega sklada, iz katerega se bo plačevalo posmrtnine vojakom, in kdo glasoval za 25c izredne kašneva na mesec v ta namen.

Ta asesment bo trajal dokler bo vojna in nato še 6 mesecev po sklenjenem miru, namečko ako se članstvo izreče za predlog, oziroma tozadveno resolucijo gl. odbora.

Ista resolucija ob enem doča, da se, če bo sprejeta, prenesi iz rednega posmrtninskega sklada, ki ima precejšnjo rezervo, \$150,000 v posmrtninski sklad za vojake, ki se ga označuje za "patriotični sklad".

To splošno glasovanje se je pričelo 2. junija in bo trajalo,

Ker primanjkuje ladij, si Zed. države pomagajo s pošiljanjem "suhega" mleka, "suhih" jajc in tudi razna druga živila se zmanjšujejo v obsegu in teži s tem, da se iz njih vzame voda.

Dekle na gornji sliki ima v eni roki ducat svetih jajc in v drugi pa paket, v katerem je ravnotako ducat jajc, iz katerih pa je voda voda in so spremenjena v jajčni prah. Kuharji v Angliji, ali v Afriki, v Rusiji in kamor že se jih pošilja, jih spremene v jajčna jedila s primesami svečne vode ali kar kar so določajo, navodila. Iz primerjanja velikosti gornjih dveh paketov lahko vidite, koliko prostora se prihrani na ladij in koliko več blaga se lahko pošilja preko morja, ker so živila preparirana s tem, da je iz njih voda voda voda, teža, to je, voda. Vendar pa v Angliji pravijo, da so svečna jajca boljša kot pa tista, ki jih dobivajo v prahu.

kot že omenjeno, do 2. avgusta.

Klub št. 49 JSZ spremeni datum svojih sej

To, da se za vojaki, ki bi umrli ali pa padli na bojiščih plača polno posmrtnino, je dober sklep, pravi resolucija, a ob enem opozarja na možnost previsokih izplačil, na kar se v vojni mora računati in v ta namen pa plačevati izredni asasment v ta namen.

Pravila skoro vseh podprtih organizacij in privatnih zavarovalnic so določala, da se posmrtnin ne plača v gotovih slučajih, na primer, če gre član pod orožje in se bori z orožjem, ali če je gasilec, ali stražnik, in se celo za premogarje so fmele težke omejitve skor vse organizacije.

V ABZ menijo, da bo resolucija, predložena na splošno glasovanje v prid polne posmrtnine vojakom, sprejeta z veliko večino.

Mike Černe v življenju mnogo pretrpel

Iz Willarda, Wis., smo dobili sporočilo, da je dne 6. junija umrl Mike Černe. Bil je star 76 let. Doma je bil iz Hrastnika, iz "kraljestva premoga", kakor je one kraje označeval naš delavski pisatelj Ivan Vuk in enako Anton Šliškar.

Pokojni Černe je živel v Ameriki 33 let. Tu zapušča že tri sinove in tri hčere.

Zivljenje mu je bilo zelo neprizorno. Pet let je bil mrtvoden in tri leta je bil toliko slab, da je bil domala ves čas v postelji.

Po naselitvi v tej deželi je delal okrog 10 let v premogovnikih v Kansku, nato pa se je odločil za farmo. Živel je na njej 23 let.

Bil je zvest naročnik Proletarca že priljubo let. Njegovim sorodnikom naše sožalje.

Z nicipem ne koristite Proletarca bolj kakor s pridobivanjem novih naročnikov.

POROCILO O FINANČNEM STANJU SANSA

31. MAJA 1943

Bilanca v banki (4,508.77) in na roki (\$21.33) 30. aprila \$4,530.10

Dohodki v maju:

Podružnica št. 1, Detroit, Mich.,	\$ 100.00
" " 3, Pittsburgh, Pa.	87.06
" " 8, West Newton, Pa.	13.80
" " 9, Wilcock, Pa.	8.18
" " 12, West Aliquippa, Pa.	10.00
" " 15, Springfield, Ill.	8.60
" " 16, Aurora, Minn.	50.00
" " 17, Uniontown, Pa.	13.00
" " 21, Cleveland, O.	200.00
" " 22, Midway, Pa.	29.47
" " 24, Virden, Ill.	4.57
" " 28, Conemaugh, Pa.	327.15
" " 32, Cleveland, O.	6.00
" " 33, Bridgeport, O.	17.50
" " 35, Gary, Ind.	12.00
" " 38, Acmetanea, Pa.	50.00
" " 43, Pueblo, Colo. (št. 7 KSKJ)	100.00
" " 45, Sheboygan, Wis.	25.90
" " 46, Brooklyn, N. Y.	12.85
" " 47, Pueblo, Colo. (št. 21 SNPJ)	5.00
" " 53, Johnstown, Pa.	300.00
Slovenska narodna podpora jednota, Chicago, Ill.	1,000.00
Federacija SNPJ, Barberton, O.	10.00
Društvo št. 490 SNPJ, Chicago, Ill.	6.95
Član društva št. 162 SNPJ, Palisade, Colo.	26.50
JPO-SS št. 32, Chicago, Ill.	37.50
Prireditve cerkev sv. Stefana, Chicago, Ill.	25.17
August in Marion Grum, Chicago, Ill.	10.00
Alex Skerly, Export, Pa.	18.75
John Petkovsek, Kokomo, Ind.	10.00
John Kobi, Duluth, Minn.	3.00
Rose Sajovic, Chicago, Ill.	25.00
John Germ, Pueblo, Colo.	5.00
Johana Zupančič, Pueblo, Colo.	2.00
Frank Božič, st. Pueblo, Colo.	2.00
Martin Krasovich, Pueblo, Colo.	1.00
Frank Krashal, Pueblo, Colo.	1.00
John Rus, Pueblo, Colo.	1.00
Za knjižico "The Problem of Trieste"	3.25
Skupni dohodki.	\$2,714.32
	\$7,244.42

Izdatki v maju:

Stanarina za urad.	\$ 50.00
Tiskovine	35.50
Pisarniške potrebščine	26.52
Telegrami in telefon.	20.28
Uradnikova plača	169.25
Luč v uradu.	1.00
Poština	4.64
Klišej k čokovi brošuri.	15.00
Naročnina na angleške revije	33.00
Stroški predsednika za delo v New Yorku in Chicagu	225.00
Skupni izdatki.	\$580.19
Ročna blagajna	18.92
Bančna bilanca 31. maja.	6,654.31
	\$7,244.42

Pregled vseh dohodkov in izdatkov te organizacije:

Skupni dohodki od 5. dec. 1942 do 31. maja 1943	\$9,705.58
Skupni izdatki od 5. dec. 1942 do 31. maja 1943	3,041.35
Bilanca	\$6,664.23

Joseph Zalar, blagajnik

Mirko G. Kuhel, pomožni tajnik.

Kaj pravzaprav je "komunist"?

The New World We're Fighting For

Labor is fighting for a new world—world where all men, all races and all nations have a chance to rise to their highest and give their best; Labor is fighting for a new world that is free from greed, the materialism and the hate that have brought us where we are today.

Selfish human nature is the real bottleneck—and we will get the new world we are fighting for only when human nature is driven by a force greater than power, profits, pleasure or position.

It's good at a time like this to remember that Keir Hardie and the great fighting pioneers of the labor movement were also great fighting Christians. They knew that human nature must be changed as well as human conditions to build a new world:

A world free from the bondage of fear, hate and greed.

A world where sanctity of the home is guarded against the assault of tyranny from without, and the sabotage of selfishness from within.

A world that personal, professional and public life is based on the moral foundations of honesty, unselfishness, clean living and service.

A world whose commerce is based on the truth that industry was made for man—not man for industry.

A world whose leading nations set such a standard of personal, professional and political morality that they have the right and the authority to expect it of all nations.

A world in which every race and nation is enabled to rise to its greatest and give its best.

A world where individuals put their nation's interest ahead of their own and nations put the world's interest ahead of their own.

A world where men are free to obey the dictates of their conscience.

A world whose entire economic life is governed by the principle "if everyone cares enough and everyone shares enough then everyone will have enough."

A world where God is restored to His rightful place as the directing force in the life of men and nations.

Such a program gives the uniting philosophy for labor and answers the theories of super-race, super-class, and the almighty dollar—with true democracy based on equal rights and equal responsibility. It is labor's world war waged ceaselessly over the years. Coincident with our military victories we must also gain the victory in this battle for Moral Re-Armament if we are to build a world where the nations will live in harmony together. This is the workers' real security.—The Montana Labor News.

French Renaissance

Now we have not only brave Frenchmen fighting and dying for the Allied cause. We have, as well, politicians making noble French speeches and playing somewhat less noble tricks on each other. The love of France runs strong, but the love of each factional leader for his own way runs even stronger. In short, this is France reborn. Some may be disappointed. There has been much talk about the learning of lessons, about the possibility that Frenchmen would hereafter learn to compromise, to view issues calmly, to develop large and tolerant political parties along fundamental cleavages.

In the goings-on of de Gaulle and Giraud in Algiers there is little promise of all this. But there is abundant evidence to show that France, through all her tragedies, has retained to the full of her ancient qualities. For this there are many to give thanks.

It is now easy to understand why the Allied military leaders preferred not to have General Charles de Gaulle visit Africa before the end of the actual fighting. Now there is time for such maneuvering for political position as is taking place. Under these conditions there is every prospect that the new Executive Committee of the French Empire will, finally, be duly constituted and that it will be given formal recognition by the British and American governments. Then we shall have genuine French government among the United Nations, an authentic French administration to take control of liberated France and a French delegation to sit at the peace table. More important, there will be an officially recognized symbol about which the revived nation may rally and surge back to its ancient spirit, its ancient place, its ancient character.—The New Leader.

THE RETURN OF JOHN L. LEWIS

There are many persons, inside and outside labor spheres, who are inclined to the thought that John L. Lewis is returning to the American Federation of Labor the better to wage war on President Roosevelt and his Administration. Within the A. F. of L., they aver, Lewis may find some hard-bitten anti-New Deal allies who might help him continue to fight the President's domestic and foreign policies.

Still others are inclined to view the Lewis return to the "house of labor" as a definite setback to prospects of unity between the AFL and CIO. Even during the heights of his feud with the AFL, it is asserted, Lewis was never as bitter towards it as he is today towards the CIO which he regards as a haven for some Communist-captured unions, a situation, by the way, which not so long ago he, himself, had helped to create and foster. With Lewis back, it is argued, that bloc of opinion in the Federation which believes that it might be possible to wean the stronger bodies—the auto workers, the steel workers, the rubber workers—away from the CIO and induce them to join the AFL without taking along the smaller and not too congenial groups, would become materially strengthened.

As we see it, the suggestion that John L. Lewis has decided to rejoin the AFL in order to convert it into a Republican stronghold for 1944 or into a weapon of offense against the President, is an adulterated bunk. Lewis knows the AFL too well to be nursing such delusions. He is quite familiar with the political geography of the organization with which he was affiliated for several decades, and he probably remembers too well that he could not swing even his own miners in 1940 against the New Deal and the President, to embark on new lost causes.

This, however, is not meant to imply that by reentering the AFL Lewis will ipso facto abandon his anta-

gonism to the Administration. Whether or not acceptance of the no-strike policy is made a condition of reaffiliation for the Miners' Union, by the time their reentrance becomes a fact, several months from now, the no-strike policy insofar as the miners are concerned will largely be an academic issue.

The second glimpse into the future, the possibility that Lewis may retard prospects of peace with the CIO as a body, however, may have a good deal of substance to it. Lewis is a long-range hater and, in all likelihood, he will leave nothing undone to keep the Communist element which has so meanly betrayed him while he was still president of the CIO for outside the periphery of the free trade union movement.

*

One thing appears, however, quite clear. Lewis is a realist, and he moves swiftly when the occasion, or the opportunity, calls for it. His move for reaffiliation with the Federation is a step to improve his own position and the position of his union at a time when both need a bolstering of prestige. Once in the Federation, it can hardly be denied, Lewis, sooner or later, will exert his full weight in policy and direction. Those, however, who are inclined to grab time by the horns and predict immediate upturns and cataclysms in the AFL because of the reaffiliation of the United Mine Workers, are perhaps losing sight of the very essential fact that the Federation is a pretty storm-proof body with as many exits as entrances.

Aggressive and pugnacious as Lewis may be, he realizes above all today, as we in the ILGWU recognized in 1940 after two years of independent existence, that no labor union, no matter how strong, can stand alone. He may further realize that he, Lewis, has grown to his full height as a leader of American labor within the family of the American Federation of Labor. There he belongs; there, for better or worse, is his home.—Justice.

This, however, is not meant to imply that by reentering the AFL Lewis

is still too well to be nursing such delusions. He is quite familiar with the political geography of the organization with which he was affiliated for several decades, and he probably remembers too well that he could not swing even his own miners in 1940 against the New Deal and the President, to embark on new lost causes.

This, however, is not meant to imply that by reentering the AFL Lewis

THE MARCH OF LABOR

Why Doesn't Uncle Sam Follow Through?

Having "taken over the coal mines," we think that the United States Government should now operate them.

We believe that the government should erase the private owners from the picture, so far as negotiations are concerned. We believed that even before the trouble started. We were strengthened in that belief the moment the government "took over." And, now that Harold Ickes has offered a plan of settlement which the miners would accept but which the operators reject, we can see no reason why Uncle Sam should not follow through.

We know that the miners and the government can get together. Before another word is spoken to the "operators"—who don't operate anything—the miners should be permitted to return to work under agreement direct with their government. Then coal would again come pouring into the market. And then the government should speak its piece to the owners.

Here's the story we'd like Uncle Sam to tell the owners:

"We now have the mines functioning and here are the conditions under which we are operating. Being a capitalist government, we will turn the mines back to you if you think you can operate under the conditions we have made with the miners. But if you don't operate, we can and will."

That would be putting the responsibility upon the mine owners. Up to this time the burden of making concessions has been loaded upon the shoulders of the miners—who have complacently shrugged that burden off.

If the government would really operate the mines for the public welfare and for the war effort we'd believe that our political leaders were sincere about "taking over" and about their concern for the general welfare. But up to this time what we have seen and heard compels the conviction that the administration has been and still is acting only to place the miners in a bad spot and to give the operators a break.—Reading Labor Advocate.

Looking Ahead

By LEN DE CAUX

Rep. Van Winkle woke with a start, to find his beard tangled around the bedpost.

"Must have overslept," he grumbled. "And where did this beard come from? Must be that fellow in the White House. I warned 'em grass would grow in the streets. But I didn't know it'd grow on my chin."

He rubbed his eyes at the sight of so many uniforms, as he hurried through the streets.

"Regimentation, that's what it is," he murmured. "Why, he's even putting the people in uniforms!"

But Rep. Van Winkle felt at home again when he got to Congress. He launched at once into one of his favorite speeches.

It was full of well-seasoned cracks about New Deal professors, "crackpot bureaucrats" and "communistic policies." He felt he rose to new heights as he denounced "social reforms," governmental subsidies and "toadying to labor."

It worried him a little that someone laughed when he referred to this year of 1933. He heard a stage whisper, "That guy must have been asleep ten years. He doesn't know there's a war on and thinks this is 1933."

But he recovered his composure as one Congressman after another rose after him to talk very much like he had. "If I've been asleep, I'm not the only one," Rep. Van Winkle cuffed himself.

To wake up some of the Rep. Van Winkles to the realities of 1943, let's read them some findings of a recent Fortune magazine survey of public opinion.

It reports that 70 per cent of the persons questioned think President Roosevelt is doing a "good" job of

Europe's Reconstruction Role of Co-ops

Co-operatives are much more highly developed in Europe than in America. They have been bossed but not so much kicked around by the Nazis as have the industrial workers and the professionals. They have developed a high corporate loyalty among their members and are likely to emerge on armistice day fairly intact.

When it comes to distributing seed grain and fertilizers in the early reconstruction period, the peasant co-operatives will be far more efficient and equitable than will the demoralized civil services of a shadow government.

When it comes to distributing to everyone his share of a limited stock of food and explaining to each why he can't have any more, there will be nothing equal to the Consumer co-operatives. If the citizens' groups have seed and food and other necessities to distribute, no matter how limited the quantity, they can deliver their membership in support of the active tasks of reconstruction.—Hiram Morello in the book, *The Peace We Fight For*.

German Trade Unionists Issue Secret Appeal For Hitler Overthrow

At a secret meeting in Berlin on April 30, German trade unionists issued an appeal to German workers to unite for the destruction of Hitler, according to an article in the Stockholm newspaper, *Aftonbladet*, reported to the OWI.

The secret appeal, which the Swedish paper said was to be circulated by the German underground, was quoted as follows: "Ten years ago Hitler had the trade unions destroyed; and arrested, tortured or murdered most of their leaders. All advantages which the German workers had won were taken away and it became possible to crush the German people. May 2 became the initial date for this greatest national misfortune.

"We know that the miners and the government can get together. Before another word is spoken to the "operators"—who don't operate anything—the miners should be permitted to return to work under agreement direct with their government. Then coal would again come pouring into the market. And then the government should speak its piece to the owners.

Here's the story we'd like Uncle Sam to tell the owners:

"We now have the mines functioning and here are the conditions under which we are operating. Being a capitalist government, we will turn the mines back to you if you think you can operate under the conditions we have made with the miners. But if you don't operate, we can and will."

That would be putting the responsibility upon the mine owners. Up to this time the burden of making concessions has been loaded upon the shoulders of the miners—who have complacently shrugged that burden off.

If the government would really operate the mines for the public welfare and for the war effort we'd believe that our political leaders were sincere about "taking over" and about their concern for the general welfare. But up to this time what we have seen and heard compels the conviction that the administration has been and still is acting only to place the miners in a bad spot and to give the operators a break.—Reading Labor Advocate.

Big Claims of "Little Liver Pills" Are Hit

The Federal Trade Commission took the wind from the advertising sails of "Carter's Little Liver Pills." The preparation has been widely advertised in newspapers and magazines as an overnight means of becoming "fit as a fiddle" and "full of bounce, sparkle and pep."

This is just so much bunk, according to the complaint filed against the manufacturer, which alleged the pills to be nothing more than an irritant laxative without value for treatment of any condition of the liver.

Profiteers' friend, and began appearing. Grade labeling was thrown out the window, the "police whistle" was discarded, and prices shot up here, there and everywhere.

Labor and consumers raised such a fuss that finally Roosevelt stepped in to call for real price control and subsidies to roll back prices. And the first timid steps were taken in this direction.

But this enraged the profiteers and their Congressional echoes. They have demanded and received the scalp of J. K. Galbraith, Maxon's chief OPA opponent. They are fighting desperately against subsidies.

And some half-dozen Congressional committees are devoting most of their time to sabotaging and obstructing every real step OPA has taken, or might take, for price and rent control and against inflation.

In Congress and the big business press, one hears again all the old corny cracks of 1933 about "New Deal professors vs. businessmen," "social reform" and "toadying to labor." One OPA official was even grilled for the crime of "consulting labor."

But if the Rep. Van Winkles insist on reviving the issue of the money-changers against the masses, they will get an even more rude awakening than in 1932. For the masses of the American people are out to win this war, and they have the votes.

Why Uncle Sam Is Winning the War

Byrnes Submits Facts and Figures Calculated to Warm The Hearts of Americans

"America means business!" That was the shibboleth fashioned by James F. Byrnes, doctor of War Mobilization, during an address in Spartanburg, S. C., his home town.

Mr. Byrnes believes we have the enemy on the run, although he cautions against over-confidence. The facts and figures he presented certainly justify much optimism.

"During this year we will double the size of our fleet. That accomplishment is without parallel in history. It is bad news for Tojo.

"The submarine is still a deadly menace, but our attack against the submarine is even more deadly. Recently one of our convoys was set upon by a pack of Nazi submarines. They got one of our merchant ships, but we got four of their submarines.

"History some day will record the part radio and the radar have played in giving us fighting superiority over the Axis. Let me give you one instance.

"On the night of November 14, off Guadalcanal, there lay a Japanese battleship. It was a stormy night. Eight miles away was a ship of our fleet. With the use of the radar, our ship, with its second salvo, sank the Japanese in the blackness of the night, eight miles away.

"We are building merchant ships four times as fast as they are being sunk. We are delivering more cargo than ever before in history.

"But we still need more ships to carry out the unconditional surrender war plans of the United Nations."

"In World War I our forces were equipped in very large part by arms and munitions lend-leased to us by our Allies. In this war, we have had to assume the burden, not only of equipping our own troops, but of helping equip our Allies.

"I have some bad news for the man Mr. Churchill calls "Corporal Hitler." I have some bad news for the Japanese, too. I am permitted to announce that the 100,000th airplane manufactured since we began our war production program came off the assembly line today.

"Do you remember how the Nazi and Japanese propagandists scoffed when President Roosevelt first announced we were going to build 100,000 planes? Well, they do not scoff now. They know that America means business."

Spartanburg is a textile center. In commenting on that fact, Mr. Byrnes said:

"Textile workers are justly proud of their war work. Although firmly determined to preserve their right to strike in time of peace, with few exceptions they have patriotically refused to countenance the right to strike in time of war.

"We have had some stoppages of work in industries producing weapons of war. They have justly aroused criticism.

"But when you condemn the few who strike, do not forget that the great mass of our workers, and with rare exceptions, the leaders of organized labor, are doing as much as any of us, and more than many of us, to see that there is no interruption of war production.

"Do not forget that during 1942 only one-twentieth of one per cent of the time of workers engaged in war work was lost on strikes. The striker in war industry is almost as rare as the slacker in the army."

In conclusion, Mr. Byrnes promised that, as director of War Mobilization, he would endeavor to end the unfortunate bickerings between high officials of the administration.

"I pledge you that I shall do all in my power to bring about the same co-operation of efforts among the civilians in government agencies as exists on the military fronts."

Organized labor has not always seen eye-to-eye with Mr. Byrnes, but the address he delivered at Spartanburg was one of the most inspiring that has gone out over the airways since our country became an active participant in this global